ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 1ης Οκτωβρίου 1998 *

Στην υπόθεση C-285/96,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Götz zur Hausen, νομικό σύμβουλο, και Paolo Stancanelli, μέλος της Νομικής υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

κατά

Ιταλικής Δημοκρατίας,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι η Ιταλική Δημοκρατία, μη θεσπίζοντας προγράμματα μειώσεως της ρυπάνσεως περιλαμβάνοντα ποιοτικούς στόχους για 99 επικίνδυνες ουσίες που απαριθμούνται στον κατάλογο I του παραρτήματος ή μη ανακοινώνοντας στην Επιτροπή περιληπτικώς τα προγράμματα και τα αποτελέσματα της εφαρμογής τους, κατά παράβαση του άρθρου 7 της οδηγίας 76/464/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 4ης Μαΐου 1976, περί ρυπάνσεως που προκαλείται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον της Κοινότητος (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 138), και μη παρέχοντας στην Επιτροπή τα ζητηθέντα σχετικά πληροφοριακά στοιχεία, κατά παράβαση του άρθρου 5 της Συνθήκης ΕΚ, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω Συνθήκη,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους H. Ragnemalm, πρόεδρο τμήματος, R. Schintgen, G. F. Mancini, P. J. G. Kapteyn και G. Hirsch (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mischo
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Ιουνίου 1998,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 22 Αυγούστου 1996, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΚ, προσφυγή με την οποία ζητεί να αναγνωριστεί ότι η Ιταλική Δημοκρατία, μη θεσπίζοντας προγράμματα μειώσεως της ρυπάνσεως περιλαμβάνοντα ποιοτικούς στόχους για τις 99 επικίνδυνες ουσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα ή μη ανακοινώνοντας στην Επιτροπή περιληπτικώς τα προγράμματα και τα αποτελέσματα της εφαρμογής τους, κατά παράβαση του άρθρου 7 της οδηγίας 76/464/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 4ης Μαΐου 1976, περί ρυπάνσεως που προκαλείται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον της Κοινότητος (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 138, στο εξής: οδηγία), και μη παρέχοντας στην Επιτροπή τα ζητηθέντα σχετικά πληροφοριακά στοιχεία, κατά παράβαση του άρθρου 5 της Συνθήκης ΕΚ, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω Συνθήκη.

2 Σκοπός της οδηγίας είναι η εξάλειψη της ρυπάνσεως του υδατίνου περιβάλλοντος από ορισμένες ιδιαίτερα επικίνδυνες ουσίες, οι οποίες απαριθμούνται στον κατάλογο Ι του παραρτήματος της οδηγίας, και η μείωση της ρυπάνσεως του υδάτινου περιβάλλοντος από ορισμένες άλλες επικίνδυνες ουσίες, οι οποίες απαριθμούνται στον κατάλογο ΙΙ του παραρτήματος. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται, κατά το άρθρο 2 της οδηγίας, να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα προς επίτευξη του σκοπού αυτού.

3 Ο κατάλογος Ι περιλαμβάνει ορισμένες ουσίες οι οποίες έχουν επιλεγεί κυρίως βάσει της τοξικότητάς τους, της ανθεκτικότητάς τους στο περιβάλλον και της βιοσυσσωρεύσεώς τους. Κατά τα άρθρα 3 και 6 της οδηγίας, τα κράτη μέλη πρέπει να προβλέπουν ότι οποιαδήποτε απόρριψη των ουσιών αυτών στο υδάτινο περιβάλλον υπόκειται σε προηγούμενη άδεια των αρμοδίων αρχών και να καθορίζουν τα πρότυπα αποβολής των ουσιών αυτών, που δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις οριακές τιμές που καθορίζονται από το Συμβούλιο σε συνάρτηση με τις συνέπειες που έχουν οι ουσίες αυτές επί του υδάτινου περιβάλλοντος.

4 Ο κατάλογος ΙΙ περιλαμβάνει, πρώτον, σύμφωνα με το πρώτο σημείο του, τις ουσίες που εμπίπτουν στον κατάλογο Ι και για τις οποίες το Συμβούλιο δεν έχει ακόμη καθορίσει οριακές τιμές. Έτσι, στον κατάλογο ΙΙ περιλαμβάνονται επί του παρόντος 99 ουσίες του καταλόγου Ι.

5 Δεύτερον, ο κατάλογος ΙΙ περιλαμβάνει, σύμφωνα με το δεύτερο σημείο του, τις ουσίες των οποίες οι βλαβερές συνέπειες στο υδάτινο περιβάλλον μπορούν να περιοριστούν σε ορισμένη ζώνη και εξαρτώνται από τα χαρακτηριστικά των υδάτων υποδοχής και από την τοποθεσία τους. Κατά τη συνάντηση των εθνικών εμπειρογνωμόνων της 31ης Ιανουαρίου και της 1ης Φεβρουαρίου 1989 καταρτίστηκε πίνακας με τέτοιες ουσίες, στις οποίες θεωρήθηκε ότι έπρεπε να δοθεί προτεραιότητα.

6 Για τη μείωση της ρυπάνσεως των υδάτων από τις ουσίες του καταλόγου ΙΙ, το άρθρο 7 της οδηγίας επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να καταρτίζουν προγράμματα, για την εφαρμογή των οποίων τα κράτη μέλη πρέπει, μεταξύ άλλων, να προβλέπουν ότι οποιαδήποτε απόρριψη των ουσιών του καταλόγου ΙΙ στο υδάτινο περιβάλλον υπόκειται σε προηγούμενη άδεια και να καθορίζουν ποιοτικούς στόχους για τα ύδατα. Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 6, της οδηγίας, τα προγράμματα και τα αποτελέσματα της εφαρμογής τους ανακοινώνονται περιληπτικώς στην Επιτροπή.

7 Η οδηγία δεν προβλέπει καμία προθεσμία για τη μεταφορά της στα εθνικά δίκαια. Εντούτοις, το άρθρο 12, παράγραφος 2, ορίζει ότι η Επιτροπή διαβιβάζει το Συμβούλιο, αν είναι δυνατόν εντός 27 μηνών από την κοινοποίηση της οδηγίας, τις πρώτες προτάσεις της, κατόπιν συγκριτικής εξετάσεως των προγραμμάτων των κρατών μελών. Η Επιτροπή, κρίνοντας ότι τα κράτη μέλη δεν θα ήσαν σε θέση να της παράσχουν επαρκή στοιχεία εγκαίρως, πρότεινε στα κράτη μέλη, με έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1976, να θεωρηθεί η μεν 15η Σεπτεμβρίου 1981 ως ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας για την κατάρτιση των προγραμμάτων, η δε 15η Σεπτεμβρίου 1986 ως ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας για την εφαρμογή τους.

8 Κατόπιν της συναντήσεως των εμπειρογνωμόνων της 31ης Ιανουαρίου και της 1ης Φεβρουαρίου 1989, η Επιτροπή, με έγγραφο της 26ης Σεπτεμβρίου 1989, κάλεσε την Ιταλική Κυβέρνηση να την ενημερώσει για την κατάρτιση των προγραμμάτων σχετικά με τις ουσίες του δεύτερου σημείου του καταλόγου ΙΙ που θεωρήθηκε ότι έχουν προτεραιότητα. Η Ιταλική Κυβέρνηση δεν απάντησε στο αίτημα της Επιτροπής.

9 Με έγγραφο της 4ης Απριλίου 1990 η Επιτροπή κάλεσε την Ιταλική Κυβέρνηση, πρώτον, να της διαβιβάσει ενημερωμένο πίνακα από τον οποίο να προκύπτει ποιες από τις 99 ουσίες του καταλόγου Ι που εξομοιώνονται, σύμφωνα με το πρώτο σημείο του καταλόγου ΙΙ, με ουσίες του τελευταίου αυτού καταλόγου εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον της Ιταλίας, δεύτερον, να της ανακοινώσει τους ποιοτικούς στόχους που ίσχυαν κατά τον χρόνο της χορηγήσεως της άδειας για την έκχυση υλικών που ενδεχομένως περιείχαν τέτοιες ουσίες και, τέλος, να της γνωστοποιήσει τους λόγους για τους οποίους δεν είχαν καθοριστεί τέτοιοι στόχοι καθώς και το χρονοδιάγραμμα του καθορισμού των στόχων αυτών. Ούτε στο έγγραφο αυτό δόθηκε καμία απάντηση.

10 Με έγγραφο οχλήσεως της 10ης Ιουλίου 1991, η Επιτροπή κάλεσε την Ιταλική Κυβέρνηση να διατυπώσει τις παρατηρήσεις της εντός δύο μηνών. Η Ιταλική Κυβέρνηση δεν έδωσε καμία απάντηση.

11 Στις 25 Μαΐου 1993 η Επιτροπή απηύθηνε προς την Ιταλική Κυβέρνηση αιτιολογημένη γνώμη, με την οποία προέβαλε τον ισχυρισμό ότι η Ιταλική Δημοκρατία, μη καταρτίζοντας προγράμματα μειώσεως της ρυπάνσεως περιλαμβάνοντα ποιοτικούς στόχους για τις 99 επικίνδυνες ουσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα ή μη ανακοινώνοντάς της περιληπτικώς τα προγράμματα αυτά και τα αποτελέσματα της εφαρμογής τους, κατά παράβαση του άρθρου 7 της οδηγίας, και παραλείποντας να παράσχει τα ζητηθέντα συναφώς στοιχεία, κατά παράβαση του άρθρου 5 της Συνθήκης, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω Συνθήκη. Η προσφεύγουσα ζήτησε από το καθού κράτος να λάβει εντός δύο μηνών τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθεί προς την αιτιολογημένη γνώμη. Ούτε στην αιτιολογημένη γνώμη δόθηκε καμία απάντηση.

12 Η Επιτροπή άσκησε εν συνεχεία την υπό κρίση προσφυγή. Η Ιταλική Κυβέρνηση, η οποία κλητεύθηκε προσηκόντως, δεν κατέθεσε κανένα υπόμνημα εντός της ταχθείσας προθεσμίας. Σύμφωνα με το άρθρο 94, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, η Επιτροπή ζήτησε από το Δικαστήριο να δεχθεί τα αιτήματά της.

13 Προτού εξεταστούν οι αιτιάσεις που προβάλλει η Επιτροπή, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, όταν όπως εν προκειμένω το Δικαστήριο εκδίδει ερήμην απόφαση, πρέπει μόνο, για να εκτιμήσει το βάσιμο της προσφυγής, να ελέγξει, σύμφωνα με το άρθρο 94, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, «αν τα αιτήματα του προσφεύγοντος φαίνονται βάσιμα».

Επί της πρώτης αιτιάσεως

14 Με την πρώτη αιτίασή της, η Επιτροπή προσάπτει στην Ιταλική Δημοκρατία ότι παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη μη θεσπίζοντας προγράμματα μειώσεως της ρυπάνσεως περιλαμβάνοντα ποιοτικούς στόχους για τις 99

επικίνδυνες ουσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα της οδηγίας ή μη ανακοινώνοντας στην Επιτροπή περιληπτικώς τα προγράμματα και τα αποτελέσματα της εφαρμογής τους, κατά παράβαση του άρθρου 7 της εν λόγω οδηγίας.

15 Επιβάλλεται να υπενθυμιστεί ότι σκοπός των προγραμμάτων που προβλέπονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας είναι η μείωση της ρυπάνσεως των υδάτων. Ως «ρύπανση» νοείται, σύμφωνα με τον ορισμό που δίδει το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο ε', της οδηγίας, «η άμεση ή έμμεση απόρριψη από τον άνθρωπο ουσιών ή ενεργείας μέσα στο υδάτινο περιβάλλον, με συνέπειες που μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία, να καταστρέψουν τους βιολογικούς πόρους για το υδάτινο οικοσύστημα, να παραβλάψουν την αναψυχή ή να παρεμποδίσουν άλλες νόμιμες χρήσεις των υδάτων». Η υποχρέωση καταρτίσεως των προγραμμάτων κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, καλύπτει συνεπώς τα ύδατα στα οποία γίνονται τέτοιες απορρίψεις (βλ. απόφαση της 11ης Ιουνίου 1998, C-206/96, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου, Συλλογή 1998, σ. I-3401, σκέψη 20).

16 Δεδομένου ότι η Ιταλική Κυβέρνηση δεν αμφισβήτησε την υποχρέωση αυτή, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Ιταλική Δημοκρατία, μη θεσπίζοντας τα προγράμματα μειώσεως της ρυπάνσεως περιλαμβάνοντα ποιοτικούς στόχους για 99 ουσίες που απαριθμούνται στον κατάλογο I του παραρτήματος, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία.

Επί της δευτέρας αιτιάσεως

17 Με τη δεύτερη αιτίασή της, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η Ιταλική Δημοκρατία, μη παρέχοντας στην Επιτροπή τις ζητηθείσες πληροφορίες σχετικά με τον βαθμό μολύνσεως των υδάτων στην Ιταλία προκειμένου να της παράσχει τη

δυνατότητα να γνωρίζει το μέγεθος των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 7 της οδηγίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 5 της Συνθήκης, το οποίο επιβάλλει στα κράτη μέλη να συνεργάζονται με τα όργανα της Κοινότητας για να τα διευκολύνουν στην εκτέλεση της αποστολής τους.

18 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή, για να γνωρίσει τον βαθμό ρυπάνσεως των υδάτων στην Ιταλία και, συνεπώς, το μέγεθος των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 7 της οδηγίας, κάλεσε επανειλημμένα την Ιταλική Κυβέρνηση να της διαβιβάσει, πρώτον, ενημερωμένο κατάλογο από τον οποίο να προκύπτει ποιες από τις 99 ουσίες του καταλόγου Ι που εξομοιώνονται, σύμφωνα με το πρώτο σημείο του καταλόγου ΙΙ, με ουσίες του τελευταίου αυτού καταλόγου είχαν εκχυθεί στο υδάτινο περιβάλλον της Ιταλίας, δεύτερον, τους ποιοτικούς στόχους που ίσχυαν κατά τον χρόνο της χορηγήσεως της άδειας για την έκχυση υλικών που ενδεχομένως περιείχαν τέτοιες ουσίες και να της γνωστοποιήσει, τέλος, τους λόγους για τους οποίους δεν είχαν καθοριστεί τέτοιοι στόχοι, καθώς και χρονοδιάγραμμα από το οποίο να προκύπτει η ημερομηνία καθορισμού των στόχων αυτών.

19 Δεδομένου ότι η υποχρέωση ανακοινώσεως που επιβάλλει το άρθρο 7, παράγραφος 6, της οδηγίας αφορά μόνον τα ήδη καταρτισθέντα προγράμματα, η Ιταλική Δημοκρατία, μη παρέχοντας στην Επιτροπή τα ζητηθέντα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τον βαθμό ρυπάνσεως των υδάτων στην Ιταλία προκειμένου να της παράσχει τη δυνατότητα να γνωρίζει το μέγεθος των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 7 της οδηγίας, παρέβη το άρθρο 5 της Συνθήκης.

20 Από τα προεκτεθέντα συνάγεται ότι:

1) η Ιταλική Δημοκρατία, μη θεσπίζοντας προγράμματα μειώσεως της ρυπάνσεως περιλαμβάνοντα ποιοτικούς στόχους για 99 επικίνδυνες ουσίες που απαριθμούνται στον κατάλογο Ι του παραρτήματος της οδηγίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω οδηγία, και

2) μη παρέχοντας στην Επιτροπή τα ζητηθέντα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τον βαθμό ρυπάνσεως των υδάτων στην Ιταλία προκειμένου να της παράσχει τη δυνατότητα να γνωρίζει το μέγεθος των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 7 της οδηγίας, η Ιταλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 5 της Συνθήκης.

Επί των δικαστικών εξόδων

21 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, αν υπήρχε σχετικό αίτημα του αντιδίκου. Δεδομένου ότι η Ιταλική Δημοκρατία ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Η Ιταλική Δημοκρατία, μη θεσπίζοντας προγράμματα μειώσεως της ρυπάνσεως περιλαμβάνοντα ποιοτικούς στόχους για 99 επικίνδυνες ουσίες που απαριθμούνται στον κατάλογο I του παραρτήματος της οδηγίας 76/464/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 4ης Μαΐου 1976, περί ρυπάνσεως που προκαλείται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον της Κοινότητος, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω οδηγία, και**

2) μη παρέχοντας στην Επιτροπή τα ζητηθέντα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τον βαθμό ρυπάνσεως των υδάτων στην Ιταλία προκειμένου να της παράσχει τη δυνατότητα να γνωρίζει το μέγεθος των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 7 της οδηγίας 76/464, η Ιταλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΚ.

3) Καταδικάζει την Ιταλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Ragnemalm Schintgen Mancini

Kapteyn Hirsch

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο την 1η Οκτωβρίου 1998.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

H. Ragnemalm